

VILNIAUS ISTORIJA

III TOMAS

LIETUVOS ISTORIJOS INSTITUTAS

VILNIAUS ISTORIJA

III TOMAS

1915–1990 METAI

Vitalija STRAVINSKIENĖ
Saulius GRYBKASKAS
Tomas BALKELIS
Arūnas BUBNYS
Marija DRĖMAITĖ
Andrea GRIFFANTE
Valdemaras KLUMBYS
Valdas SELENIS
Vladas SIRUTAVIČIUS
Artūras SVARAUSKAS

Lietuvos istorijos institutas
Vilnius, 2023

Atsakingieji redaktoriai

Vitalija Stravinskienė ir Saulius Grybkauskas

Recenzentai:

dr. Vilma Bukaitė

dr. Dangiras Mačiulis

Knygos leidybą iš dalies finansavo

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija

Skiriama Vilniaus 700 metų jubiliejui

Viršelyje

Česlovas Znamierovskis, Tilto statyba Antakalnyje, 1967.

Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

Priešlapių iliustracijos:

Bronius Uogintas, Vilnius statosi, 1962. Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

Bronius Uogintas, Pramoninis Vilnius. Gelžbetonio fabrikas, 1960. Lietuvos nacionalinis dailės muziejus

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios
bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

ISBN 978-609-8314-36-6 (bendras)

ISBN 978-609-8314-39-7

© Vitalija Stravinskienė, Saulius Grybkauskas, Tomas Balkelis,
Arūnas Bubnys, Marija Drėmaitė, Andrea Griffante, Valdemaras Klumbys,
Valdas Selenis, Vladas Sirutavičius, Artūras Svarauskas, 2023
© Lietuvos istorijos institutas, 2023

I. VILNIUS VOKIEČIŲ OKUPACIJOS METAIS. 1915–1918 M.

Andrea Griffante

1. DIDYSIS MIESTO IŠTUŠTĖJIMAS 19

- 1.1. Carinės valdžios evakuacija, pirmos rekvizicijos ir miesto gyvenimas 1915 m. vasarą 19
- 1.2. Rusijos kariuomenės pasitraukimas ir pabėgėlių migracija 21
- 1.3. Miesto savivaldos pokyčiai atsitraukiant rusams ir miesto milicijos kūrimas 24

2. NAUJA VALDŽIA – NAUJA TVARKA 27

- 2.1. Vokiečių kariuomenė įžengia į miestą. Okupacijos pradžia 27
- 2.2. Pirmieji vokiečių kontaktai su išlikusia savivalda 29
- 2.3. Vokiečių administracijos konsolidavimas. Okupacinės administracijos ir miesto savivaldos santykiai 1916 m. žiemą 32
- 2.4. Miesto milicijos specifika ir funkcionavimas 34

3. MIESTO BENDRUOMENIŲ GYVENIMAS 36

- 3.1. Okupacinė valdžia ir miesto visuomeninis politinis gyvenimas iki 1918 m. pabaigos. 1915–1916 m. Vilniaus gyventojų surašymai 36
- 3.2. Miesto visuomenė ir jos šalpos poreikiai 39
- 3.3. Religinių bendruomenių santykiai 46
- 3.4. Miesto ūkinė ir socialinė raida 1915–1918 m. Ekonominis gyvenimas ir rekvizicijos 50
- 3.5. Vilniaus kultūrinis gyvenimas 57
- 3.6. Švietimo ir ugdymo politika 63
- 3.7. Vokiečių administracinės sistemos krizė 1917–1918 m. 67
- 3.8. Tremtiniai ir pabėgėliai sugrįžta. 1918 m. 68

II. KOVŲ DĖL VILNIAUS VALSTYBINĖS PRIKLAUSOMYBĖS LAIKOTARPIS. 1918–1920 M.

Tomas Balkelis

1. KOVOS DĖL VILNIAUS 1918 M. LAPKRITĮ–1919 M. SAUSĮ 73

- 1.1. Vokiečių politika po revoliucijos Vokietijoje, „Soldatenratai“ ir galutinis pasitraukimas iš miesto 73
- 1.2. Lietuvių valstybingumas ir pastangos įsitvirtinti Vilniuje 74
- 1.3. Lenkų, žydų ir baltarusių politinės nuostatos po Vokietijos karinio pralaimėjimo 77

2. KAPSUKO BOLŠEVIKINĖS VALDŽIOS EPIZODAS 84

- 2.1. Vilnius ir Sovietų Rusijos politiniai planai 84
- 2.2. Miesto tapimas sovietinės respublikos sostine 85
- 2.3. Etninės bendruomenės bolševikinės valdžios sąlygomis 86
- 2.4. Kunigo F. Muckermano įkurtos Darbininkų lygos fenomenas 88
- 2.5. Ekonominės padėties kaita 89
- 2.6. Lietuvių mėginimas užimti Vilnių 90

3. LENKIŠKOSIOS RYTŲ ŽEMIŲ CIVILINĖS ADMINISTRACIJOS LAIKOTARPIS 92

- 3.1. Lenkijos kovos su Sovietų Rusija ir miesto užėmimas 92
- 3.2. Ypatingas Pilsudskio santykis su kraštu ir miestu, jo vykdyta politika 94
- 3.3. Miesto tautybių požiūris į Lenkijos politiką bei planus 95
- 3.4. Lenkiškų valdžios struktūrų formavimas Vilniuje 97
- 3.5. Ūkinė, socialinė ir kultūrinė miesto raida 98

4. 1920 M. VASAROS GEOPOLITINĖS SLINKTYS IR BOLŠEVIKŲ ĮSIVERŽIMAS 100

- 4.1. Lietuva ir Lenkijos–Sovietų Rusijos karas 100
- 4.2. Lietuvos valstybė ginče dėl Vilniaus 101
- 4.3. 1920 m. liepos vidurio geopolitinė situacija 102
- 4.4. Bolševikų valdžia ir lietuvių karinė įgula Vilniuje 104
- 4.5. Rugpjūčio 6 d. lietuvių ir sovietų konvencinė sutartis ir raudonarmiečių pasitraukimas iš Vilniaus 105

5. LIETUVIŲ VALDOMAS VILNIUS, 1920 M. RUGPJŪTIS–SPALIS 109

- 5.1. Sostinės atgavimo reikšmė ir pirmųjų Lietuvos valdžios struktūrų įsitvirtinimas mieste 109
- 5.2. Miesto kitataučių požiūriai į Lietuvos valdžią 110

- 5.3. Pastangos integruoti Vilnių į Lietuvos sudėtį ir šios politikos vertinimai 112
- 5.4. Centrinės valdžios įstaigų kėlimas į Vilnių 113
- 5.5. Ekonominė padėtis 114

6. ŽELIGOVSKIADA 117

- 6.1. Tolesnių Vilniaus klausimo sprendimų paieška 117
- 6.2. „Maišto“ idėja lenkams stengiantis susigrąžinti Vilnių 118
- 6.3. Generolo Liucijano Želigovskio žygis į Vilnių 119
- 6.4. Vidurinės Lietuvos susikūrimas 120

III. VILNIUS 1920–1940 METAIS

Marija Drėmaitė, Valdas Selenis,
Vitalija Stravinskienė, Artūras
Svrauskas

1. „LENKIŠKASIS“ VILNIUS 125

- 1.1. Miestas 1921 m. Polio Himanso projektuose 125
- 1.2. Lenkijos planai dėl Vilniaus 1921–1922 m. 126
- 1.3. Budriai stebima iš Varšuvos. Vidurinės Lietuvos Laikinoji valdymo komisija 127
- 1.4. Miesto išskirtinumo pabaiga. Vilniaus vaivadijos įkūrimas 128
- 1.5. Vilniaus savivaldybė. Rinkimai į miesto tarybą, struktūra, veiklos kryptys 128
- 1.6. Ekonominė padėtis 131
- 1.7. Socialinis gyvenimas 149
- 1.8. Vilniaus gyventojai 171
- 1.9. Tarpetniniai santykiai mieste 182

- 1.10. Nedominuojančios religinės bendruomenės Vilniuje 188
- 1.11. „Didysis Vilnius“: erdvinė miesto plėtra 197
- 1.12. Urbanistinė ir architektūrinė raida 200
- 1.13. Vilniaus švietimas ir kultūrinė raida 204

2. SOVIETINĖS VALDŽIOS EPIZODAS VILNIUJE 1939 M. RUGSĖJO 19 D. – SPALIO 27 D. 235

- 2.1. Laikinoji Vilniaus apygardos taryba ir jos veikla 235
- 2.2. Vilniaus ūkio griovimas 235
- 2.3. Miesto gyventojų judėjimo suvaržymai ir represavimas 238

3. VILNIUS – LIETUVOS SOSTINĖ 240

- 3.1. Lietuvos vyriausybės politika Vilniuje – nuo liberalumo radikalumo link 240
- 3.2. Vilniaus savivaldybės veikla. Struktūros pokyčiai ir veiklos prioritetai 243
- 3.3. Vilniaus ūkis. Pinigų reforma, pramonės, prekybos, amatų padėtis 246

- 3.4. Valstybinių įstaigų ir visuomeninių organizacijų perkėlimas iš Kauno į Vilnių 250
- 3.5. Gyventojai politinių pokyčių epicentre 257
- 3.6. Tarpetniniai santykiai mieste 270
- 3.7. Švietimas ir kultūra Vilniuje 272
- 3.8. Etninės kovos Vilniaus bažnyčiose 304
- 3.9. Urbanistinė sostinės raida 305

IV. VILNIUS 1940–1944 METAIS

Arūnas Bubnys, Marija Drėmaitė

- 1. VILNIUS PIRMUOJU SOVIETMEČIU 311
 - 1.1. Vilniaus miesto vykdomasis komitetas 311
 - 1.2. Pramonės ir kitų ūkio šakų nacionalizavimas 313
 - 1.3. Sovietinis teroras 314
 - 1.4. Urbanistinės tendencijos 315
 - 1.5. Sveikatos apsauga. Socialinė globa 318
 - 1.6. Darbas ir bedarbystė 319
 - 1.7. Švietimo padėtis 320
 - 1.8. Kultūros sovietizacija 320

2. MIESTAS IR MIESTIEČIAI NACISTINĖS OKUPACIJOS METAIS 324

- 2.1. 1941 m. birželio sukilimas Vilniuje 324
- 2.2. Karinė ir civilinė vokiečių okupacinė valdžia Vilniuje 326
- 2.3. Vilniaus savivaldybė 329
- 2.4. Padalytas miestas. Holokaustas ir Vilniaus getas 335
- 2.5. Vilniaus Lukiškių sunkių darbų kalėjimas 348
- 2.6. Priverčiamieji darbai Vokietijoje 350
- 2.7. Vilniaus pramonė ir amatai 351
- 2.8. Urbanistinė raida 352
- 2.9. Darbas ir bedarbystė 355
- 2.10. Prekyba ir gyventojų aprūpinimas 355
- 2.11. Mokesčiai ir rinkliavos 359
- 2.12. Vilniaus kultūrinis gyvenimas 359
- 2.13. Antinacinis pasipriešinimas 375

V. SOVIETINĖS LIETUVOS SOSTINĖ. 1944–1990 M.

Marija Drėmaitė, Saulius Grybkauskas,
Valdemaras Klumbys, Vladas Sirutavičius,
Vitalija Stravinskienė

1. POKARIO PERTVARKYMAI IR MIESTO ATSTATYMAS 381

- 1.1. Mūšiai dėl Vilniaus 1944 m.
liepos 7–13 d. 381
- 1.2. Valdžios klausimas 1944–1945 m. 386
- 1.3. Pirmieji pokyčiai mieste 389
- 1.4. Tarp planų ir realybės.
Kiek vilniečių registravosi ir kiek
jų buvo perkelta 392
- 1.5. Vilnius – LSSR sostinė. Atstatymo
darbai 395
- 1.6. Pramonė, susisiekimas, energetika 398
- 1.7. Į Vilnių aukštaičiai, į Vilnių
žemaičiai... 401
- 1.8. Vilnius tampa administraciniu
kultūriniu sovietinės Lietuvos
centru 406
- 1.9. *Senbuviai, atvykėliai ir laikini*
vilniečiai 410
- 1.10. Naujas penkmetis, o problemos
senos 420

- 1.11. Suteiksim Vilniui „socialistinį
veidą“... 421
- 1.12. Pirmasis miesto generalinis planas.
Vilnius turės naują – sovietinį –
centrą 422
- 1.13. Miestas – pramonės centras 429
- 1.14. Viešų erdvių sovietizavimas 431
- 1.15. Miesto kultūrinio gyvenimo tautinė
forma ir sovietinis turinys... 434

2. MIESTO RAIDA 1951–1964 M. 438

- 2.1. Stalinizmo pabaiga. Liberalizacijos
laikotarpis. Vilniaus valdymas 438
- 2.2. Vilniaus vadovai 441
- 2.3. Apie miesto kultūros socialistinį
turinį ir nacionalinę formą... 447
- 2.4. Stalino mirtis ir vilniečių
„nuotaikos“ 449
- 2.5. Ekonominė, socialinė bei kultūrinė
miesto raida 450
- 2.6. 6–7-asis dešimtmečiai.
Pasipriešinimas 463
- 2.7. Destalinizacijos poveikis miesto
visuomeniniam gyvenimui 466
- 2.8. Vilniečiai 7-ajame dešimtmetyje 472

3. VILNIUS IR VILNIEČIAI

1964–1990 M. 474

- 3.1. Vilniaus valdymas 474
- 3.2. Pramonės plėtra 477
- 3.3. Miesto urbanistinis ir demografinis vystymasis 482
- 3.4. Transportas ir infrastruktūra 493
- 3.5. Politinio pasipriešinimo vėlyvuoju sovietmečiu bruožai 497
- 3.6. Kultūrinis miesto gyvenimas 501
- 3.7. Bendrasis lavinimas – pastangos plėsti dėstymą rusų kalba 520
- 3.8. Maskvos politinės naujovės ir miesto valdžios planai 521
- 3.9. Nauji miesto valdžios sumanymai 523
- 3.10. Pirmoji vieša protesto akcija 526

- 3.11. Didesnių pokyčių pradžia. 1987–1988 m. pavasaris 527
- 3.12. Dainuojanti revoliucija žygiuoja per sostinę. 1988 m. vasara – 1989 m. pradžia 533
- 3.13. Vilnius tampa Lietuvos Respublikos sostine. 1989 m. pabaiga–1990 m. pradžia 541
- 3.14. Tarpetninių santykių raiška. Reemigracijos banga 542

PABAIGA 545

Naudotų šaltinių
ir literatūros sąrašas 549

Asmenvardžių rodyklė 566
Santrumpų sąrašas 578

Ivadas

Vilniaus XX a. istorija prasideda naujais įvykiais, ženklusiais ne demokratijos ar politinės laisvės, ne kultūros, švietimo, ūkio pasiekimus ar technines naujoves. Pirmasis pasaulinis karas, masinė žmonių ir turto evakuacija, kasamos gynybinės tranšėjos žymėjo vienos epochos pabaigą ir naujos pradžią. Ateitis nieko gero nežadėjo. Naujas istorinis etapas prasidėjo niūriai – miesto bombardavimu, karinių lėktuvų ir dirižablių antskrydžiais 1915 m., slogiomis miestiečių nuotaikomis.

Pirmasis pasaulinis karas atnešė miestui tamsą, nepriteklių, badą, priverčiamuosius darbus. Jo pabaiga taip pat sutikta be džiugesio – ji teikė mažai palengvėjimo ir daug nežinios. Miestas ėjo iš rankų į rankas. Per dvejus pokario, arba Nepriklausomybės kovų, metus (1918–1920) kelis kartus pasikeisdamos čia šeimininkavo Lenkijos, Lietuvos ir bolševikų Rusijos karinės pajėgos. Nuolatinę politinių valdžių kaitą gerai iliustruoja tuo metu Vilniuje cirkuliuavę pinigai: už paslaugas ir prekes miestiečiai atsiskaitydavo cariniais rubliais, kerenkėmis, lenkų markėmis, bolševikiniais rubliais ir vokiškomis markėmis (bonomis).

Vilnius buvo pirmasis Lietuvos miestas, kuris pažino Rusijoje valdžią užėmusių bolševikų elgseną. 1920 m. vasarą, nepaisydami sutarties su Lietuva, bolševikai vengė perleisti Vilnių ir naudodamiesi proga organizavo revoliucinę „vidinės sovietizacijos“ veiklą, taip sodindami savo permanentinės revoliucijos planų daigus. Lietuvių politinis ir kultūrinis elitas turėjo progą patirti, ką reiškia susitarti su bolševikais, bet vėlesni įvykiai parodė, kad susitarimų su bolševikais patirtis kartojosi. Kai po 1939 m. spalio 10 d. SSRS ir Lietuvos sutarties pasirašymo paaiškėjo, kad Vilnius turės būti perduotas Lietuvai, vėl prasidėjo miesto ir jo gyventojų plėšimas. Prieš perduodant miesto valdymą Lietuvai į Sovietų Sąjungą buvo išvežtas valstybinis, visuomeninis ir privatus turtas – fabrikų žaliavos, produkcija, įranga, baldai, net ligoninių maisto atsargos, – išgrobstytos kultūros vertybės.

Karinis valdymas ir grobstymai sudarė palankias sąlygas ligoms ir epidemijoms. Pirmojo pasaulinio karo metais Vilniuje nuolat pratrūkdavo ligos. Miestą okupavusios kaizerinės Vokietijos civilinei valdžiai buvo lengviau kaltinti miestiečių menkus higienos įpročius ir kultūros stoką, nei spręsti realias skurdo ir bado keliamas problemas. Kritinė epideminė situacija išliko ir po karo. 1920 m. vasaros pabaigoje ir rudens pradžioje Vilniuje plito cholera. Ligų ir epidemijų protrūkiai pasireikšdavo net ir nutolus karų aidui: 1922 m. rudenį Vilniuje siautė skarlatinos ir šiltinės, 1926 m. – skarlatinos, 1928 m. – tymų epidemijos. Ligoms plisti palankias sąlygas kūrė ir gamtos stichijos: per didelį 1931 m. potvynį daugiau nei 8 metrus pakilęs vanduo užliejo miesto gatves, apsėmė Žvėryno, Antakalnio ir kitų vietų šulinius.

Ekonominiai nepritekliai ir socialinė suirutė buvo puiki terpė nusikalstamumui vežėti. XX a. pabaigoje siautusi „Vilniaus brigada“ buvo ne pirma ir ne vienintelė nusikalstama grupuotė mieste – 1911 m. susibūrusi Zeliko Levinsono ir Arono Vujciko gauja vienijo net iki 1000 narių.

XX a. viduryje mieste pasikartojo panašus scenarijus. Europoje prasidėjo Antrasis pasaulinis karas, kuris netrukus pasiekė Vilnių ir vilniečius, tik šį kartą miestą užgriuvo daug didesnės nelaimės. Be ekonominių ar socialinių bėdų (rekvizicijų, gamybos priemonių grobstymo, maisto trūkumo, priverčiamųjų darbų ir kt.), prasidėjo masiniai vilniečių įkalinimai ir žudymai. Per nacių ir jų parankinių vykdytą Holokaustą buvo sunaikinta ilgaamžės tradicijas puoselėjusi Vilniaus žydų bendruomenė, masinis žydų genocidas pažeidė miesto, kaip socialinio organizmo, struktūrą.

XX a. pradžioje Vilnius buvo matytas kaip simbolinė buvusios Lietuvos valstybės sostinė. Rusijos carams diskriminuojant krašto lenkus, vilniečiai iš atskirų etninių, kultūrinių, ūkinių ar religinių bendruomenių, iš skirtingų ideologinių srovių kūrė miesto, kaip svarbaus kultūros ir ekonomikos centro, tapatybę. Šis procesas neišvengė radikalios priešpriešos net ir tarp pačių vilniečių. Jei XIX a. pradžioje Vilniuje spinduliavo apšvietos idėjos ir optimizmas, tai XX a. pradžioje miestą veikė nacionalistinis mąstymas, dalijęs miestiečius į skirtingas etnines bendruomenes. Nacionalizmas nebuvo vien griauantis, ardantis elementas, jis veikiau perkūrė senąsias segmentuotas amatininkų, pirklių ar skirtingų religijų vilniečių grupes ir telkė į didesnes, labiau mobilizuotas etnines bendruomenes. Nuo seno skirtingos etninės bendruomenės mieste gyveno „savo“ rajonuose, o socialiniu požiūriu diferencijavęsi vilniečiai turėjo savo mėgstamas erdves. Nacionalizmo banga, telkianti savus, bet atstumianti kitų tautybių žmones, negalėjo neveikti vilniečių solidarumo.

Tačiau net ir tokiomis bendrosiomis susipriešinimo su kitais ir solidarumo su saviškiais aplinkybėmis miestas nebuvo pamirštas. Formavosi sudėtingų, nestabilių formų bendrosios vilniečio tapatybės užuomazgos. Vilniaus gerovė, o neretai tiek vilniečių, tiek mieste prieglobstį radusių pabėgėlių likimas vertė skirtingų tautų, socialinių klasių ir konfesijų atstovus ieškoti kompromiso ir sutarimo. Net ir krizės ar karo akivaizdoje įvairių etninių bendruomenių miestiečiai dėjo pastangas demokratizuoti miesto valdymą, išplėsti gyventojų atstovavimą miesto valdyboje (savivaldoje). Tai, gi, kad ir kaip atrodytų paradoksalu, verčiami kritinių aplinkybių patys daugiataučio miesto gyventojai ieškojo, kaip miestą gelbėti, kaip užtikrinti jo gyvenimą. Piliečių komitetas, suburtas iš skirtingų tautybių vilniečių Pirmojo pasaulinio karo pradžioje, buvo pirma, nors ir trumpalaikė iniciatyva, siekusi atstovauti miestiečiams. Miesto ir krašto patriotinė krajovcų kryptis, liberalus kultūrinis „Žagarų“ judėjimas, tarp kurio aktyvių veikėjų buvo ir būsimasis Nobelio premijos laureatas Česlovas Milošas, peržengė etnines ribas ir kūrė bendrą simbolinį ir kultūrinį vilnietišką tapatumą.

„Lenkiškasis“ tarpukario Vilniaus kultūrinis palikimas svarbus ne vien dėl bendrų kultūrinių pastangų formuoti miesto tapatybę. Idėjos ir konkretūs sumanymai,

Vilniaus istorijos trečiajame tome aptariama miesto raida 1915–1990 metais. Šiuo tarpsniu net dešimt kartų mainėsi politiniai režimai ir valdžios, kito Vilniaus statusas: provincijos vaivadijos miestas išaugo ir tapo respublikos sostine – politiniu Lietuvos centru. Ankstesnė akademinė Vilniaus istorija buvo publikuota 1972 metais, todėl, suprantama, daugelis dalykų nebuvo aptarti tiek dėl buvusios sistemos ideologizuoto požiūrio, tiek ir dėl chronologinio veiksnio. Šio leidinio istorinis pasakojimas paremtas naujais tyrimais, atliktais rengiant tomą.

Ši autorių kolektyvo parengta sintezė yra bandymas pažvelgti į Vilnių kaip į savarankišką istorijos objektą. Miesto raidą veikė tiek išorės politiniai, geopolitiniai veiksniai, modernizacijos tendencijos, tiek ir globalios ekonominės įtakos, socialinė dinamika, įvairios epidemijos bei kitokios aplinkybės. Tačiau, kad ir koks reikšmingas šių išorinių jėgų poveikis, autoriai į miestą pažvelgė kaip į sociumą, turintį vidinę savo raidos logiką, pagrįstą praėjusių šimtmečių paveldu, mentalinėmis reikšmėmis, kurias gaivino ir perkūrė vis naujos vilniečių kartos. Todėl knygos dėmesio centre ir yra išorinės aplinkos ir miesto bendruomenių formuota miesto tapatybė, o gyvenimo kasdienybei, miestiečių gyvenamai aplinkai skiriama nemažai dėmesio. Negana to, tai vienas pirmųjų mėginimų nušviesti ir pirmiausia Lietuvos skaitytojui papasakoti Vilniaus istoriją „permainingojo“ XX amžiaus laikotarpiu.

ISBN 978-609-8314-39-7

VILNIAUS ISTORIJA

III TOMAS

1915–1990 METAI

Vitalija STRAVINSKIENĖ

Saulius GRYBKASKAS

Tomas BALKELIS

Arūnas BUBNYS

Marija DRĖMAITĖ

Andrea GRIFFANTE

Valdemaras KLUMBYŠ

Valdas SELENIS

Vladas SIRUTAVIČIUS

Artūras SVARASKAS

Redaktorė Jolita Parvickienė

Dizainas ir maketas Silva Jankauskaitė

Rodykles parengė Ugnė Jonaitytė, Vitalija Stravinskienė

Korektorė Dalia Zovienė

2023 12 29. 39,62 leidyb. apsk. l. Tiražas 700 egz.

Išleido Lietuvos istorijos institutas

Tilto g. 17, LT-01101 Vilnius

Spausdino „Petro ofsetas“

Naujoji Riovonių g. 25 C, LT-03153 Vilnius